

Datum 15 november 2022

Onderwerp Vervallen bouwvrijstelling stikstof vergunningen-voorlopig beeld

Pagina 2 van 4

In het onderstaande overzicht wordt per programma en per jaar weergegeven hoeveel bouwprojecten gepland zijn om op te starten en of hiervoor een onherroepelijke vergunning is verleend.

Programma	Zuiveren en duurzaam vernieuwen	Wonen	Landelijk gebied	Waterveiligheid
2023	9, waarvan 1 vergund	2	20, waarvan 3 vergund	
2024	13		9	1
2025	12		3	1
2026	7		1	
2027 (Parkeren)	48		6	

Handelingsperspectief

Bouwprojecten kunnen alleen uitgevoerd worden als uit een passende beoordeling blijkt dat er geen significante effecten optreden en tevens een natuurvergunning is verleend. Wij hebben de Veluwe als zwaar en groot overbelast N2000 gebied middenin ons beheergebied en de Rijntakken omsluit ons beheergebied aan de oost en zuid kant. Dit betekent dat er binnen ons beheergebied al snel sprake van een significant effect.

Op basis van de thans beschikbare informatie hebben we het volgende handelingsperspectief (tevens te zien als een voorkeursvolgorde):

1. Nadere analyse op projectniveau of bouwprojecten (deels of geheel) aan te merken zijn als onderhoudsprojecten;
2. Nadere analyse of projecten in het landelijk gebied aan te merken zijn als maatregelen gericht op natuurherstel (opgenomen in het provinciaal beheerplan);
3. Intern salderen door binnen de projectlocatie de emissie te verminderen. Bijvoorbeeld op de RWZI, door de emissie in de gebruiksfase te verminderen en dit te benutten voor de aanlegfase;
4. Uit passende beoordeling blijkt dat het project geen significante effecten heeft en dat een natuurvergunning verleend kan worden;
5. Uit de passende beoordeling blijkt dat het project middels een aangepast uitvoering (bijvoorbeeld toepassen van uitvoeringsmethodes gericht op (grotendeels) emissievrij bouwen) geen significante effecten heeft en dat een natuurvergunning verleend kan worden. Op basis van de eerste inventarisatie wordt verwacht dat bij 5 bouwprojecten emissievrij en 28 bouwprojecten deels emissievrij gerealiseerd kunnen worden;
6. Als blijkt dat er wel sprake is van significante negatieve effecten, kan het project alsnog doorgang vinden als deze effecten worden gemitigeerd door elders stikstofruimte weg te halen. Bij dit extern salderen kan gedacht worden aan, op basis van te maken afspraken, stikstofruimte uit de (provinciale) stikstofbank te benutten. Een andere mogelijkheid is om zelf stikstofruimte te verkrijgen door bijvoorbeeld te salderen met deposities afkomstig uit de veehouderij. De ruimte

- moet gevonden worden binnen dezelfde plek als dat het neerslaat vanuit het project. De provincie Utrecht heeft geen regeling voor het extern salderen;
7. Als geen van bovenstaande opties tot voldoende ruimte leidt, kan alsnog een vergunning verkregen worden middels de ADC-procedure. Deze complexe procedure staat open voor projecten waarvoor geen alternatieven zijn (A), die van doorslaggevend belang zijn (D) en waar compensatie wordt geregeld voor de beschadigde natuur (C) door aanleg van nieuwe vergelijkbare natuur.

De Unie van Waterschappen stemt samen met de andere koepelorganisaties af met het Rijk. Daarbij wordt onder meer verkend of het mogelijk is om met een beperktere bouwvrijstelling te komen voor projecten die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de wettelijke taak en een groot algemeen belang kennen. Denk daarbij aan dijkversterking, bouw en verbouw RWZI's en gemalen. Het is momenteel niet duidelijk of dit een begaanbare route is.

Knelpunten, onzekerheden en risico's

Het handelingsperspectief bevat nog vele knelpunten, onzekerheden en risico's:

1. Voor een passende beoordeling is een AERIUS berekening noodzakelijk. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe versie van AERIUS. De release is vermoedelijk eind november. Dit betekent dat alle lopende en nieuwe aanvragen opnieuw berekend zullen moeten worden met AERIUS. Daarnaast ligt er een casus bij de Raad van State over de afkapgrens. Uitspraak in dat dossier wordt dit kalenderjaar nog verwacht. Er is een reële kans dat de afkapgrens van tafel wordt geveegd, waardoor AERIUS nogmaals moet worden aangepast;
2. Er bestaat veel (juridische) onzekerheid ten aanzien van het extern salderen. Uit andere uitspraken van de Raad van State blijkt namelijk dat voor het bepalen van de emissies uit stallen niet (uitsluitend) mag worden uitgegaan van de zgn. RAV-factoren. Deze uitspraken gaan over systemen voor melkrundvee en jongvee, maar er wordt vanuit gegaan dat zij ook toepasselijk zullen zijn op systemen voor pluimvee en varkens. Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk hoe de emissies uit stallen dan wel bepaald moeten worden;
3. De provincie Gelderland heeft bij het besluit te komen tot een regeling voor het extern salderen meegewogen dat er een "afkapgrens" van 25 km geldt. Indien deze afkapgrens vervalt, is het niet uitgesloten dat de regeling voor extern salderen vervalt of aangepast wordt. De provincie Utrecht kent voor zover bekend geen regeling t.a.v. extern salderen;
4. Het valt moeilijk te voorspellen hoe lang de procedure voor het verkrijgen van een natuurvergunning zal gaan duren. De wijziging(en) van AERIUS en de onduidelijkheid rondom salderen met veehouderijen hebben een hele grote impact op de mogelijkheid om een project vergund te kunnen krijgen en de doorlooptijd daarvan. Dit geldt ook wanneer vergunning wordt aangevraagd op basis van een zgn. ADC-toets.
5. We hebben nu al te maken met een opeenstapeling van complexe regelgeving en een beperkte capaciteit aan menskracht om alle werkzaamheden te verrichten. Verwacht wordt dat door het vervallen van de bouwvrijstelling de

capaciteitstekorten flink toenemen, zowel aan de zijde van de realisator als bij de vergunningverlener (provincie).

Conclusie

Het vervallen van de bouwvrijstelling stikstof voor bouwprojecten heeft, zeker gezien de ligging van ons beheergebied met grote overbelaste Natura2000 gebieden, grote consequenties voor ons waterschap. Het werken met emissievrij materieel is de meest robuuste optie, echter dit is nog volop in ontwikkeling en de capaciteit in de markt is hiervoor ontoereikend.

De voorbereidings- en uitvoeringskosten (met o.a. aangepaste uitvoeringsmethodiek) van de projecten zullen toenemen en afhankelijk van de aard van het project niet binnen de risicoreservering van de huidige projectbegroting gaan passen.

Het waterschap zal de komende periode geconfronteerd worden met de noodzaak om in de projectvoorbereiding extra werkzaamheden te verrichten en meerdere procedures te moeten doorlopen. De procedures zijn omgeven met vele onzekerheden, waardoor de doorlooptijd niet alleen toeneemt, maar ook niet goed voorspelbaar is.

Het vervallen van de bouwvrijstelling vraagt extra capaciteit en specifieke expertise van onze organisatie. We zijn voornemens om hier een expertteam voor samen te stellen. Gezien de schaarste op de arbeidsmarkt hebben we al een stap gezet in het kader van de toegepaste prioriteringssystematiek richting begroting 2023. Dit maakt dat we enerzijds meer focus hebben op assetmanagement en systeemherstel, maar anderzijds ook wendbaarder zijn. Hiermee zijn we beter in staat zijn om te acteren op de effecten van deze juridische uitspraken en om de "vergunningbaarheid" van projecten mee te nemen in de programmering voor de komende jaren.

Op basis van de uitspraak van de Raad van State inzake het vervallen van de bouwvrijstelling beschouwen we onze geprogrammeerde projecten conform de handelingsperspectief, we stemmen af met bevoegd gezag om ons handelingsperspectief te vergroten en om (proces)afspraken te maken en we sluiten goed aan bij de landelijke netwerken om te borgen dat ons specifieke regionale perspectief meegenomen wordt in eventuele landelijke (overbruggings)regelingen, e.d..